

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел./факс: 255-49-02

№ 04-28/16-505(126146)

"11" липня 2019 р.

Голові Верховної Ради
України

ПАРУБІЮ А.В.

Відкрите звернення

*щодо ситуації, яка склалась через
невиконання рішень судів,
винесених після ухвалення Верховним Судом
рішення у зразковій справі про
припинення виплати пенсії
внутрішньо переміщеним особам*

Шановний Андрію Володимировичу!

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин відповідно до розподілу за предметами відання здійснює аналіз практики застосування Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

В рамках виконання контрольної функції 3 липня 2019 року в Комітеті за участі народних депутатів України, представників Міністерства соціальної політики України, Міністерства юстиції України, Пенсійного фонду України, Верховного Суду, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини, громадських організацій та засобів масової інформації відбулось публічне обговорення причин та можливих шляхів врегулювання ситуації, що склалась через невиконання рішень судів, винесених після ухвалення Верховним Судом рішення у зразковій справі про припинення виплати пенсії внутрішньо переміщеним особам.

Проведення зазначеного обговорення відбулось з ініціативи БФ «Право на захист», який у своєму зверненні до Комітету надав документальне підтвердження невиконання органами Пенсійного фонду України судових рішень за позовами внутрішньо переміщених осіб про поновлення виплати пенсій та заборгованості по пенсіях, винесених після ухвалення Верховним

Судом рішення у зразковій справі про припинення виплати пенсії внутрішньо переміщеним особам.

Після ухвалення у 2018 році Верховним Судом рішення у зразковій справі про припинення виплати пенсії внутрішньо переміщеним особам судами першої інстанції було задоволено тисячі аналогічних позовів, проте виплата заборгованості практично не здійснюється. Виплачується лише пенсія за місяць, в якому надійшла заява особи та відновлюються пенсійні виплати на наступний період. Тобто йдеться про невиконання органами Пенсійного фонду України судових рішень в повному обсязі, що суперечить Конституції та законам України.

Відповідно статті 129¹ Конституції України судові рішення є обов'язковим до виконання. Частиною другою ст. 14 Кодексу адміністративного судочинства України визначено, що судові рішення, які набрали законної сили, є обов'язковими до виконання всіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, фізичними і юридичними особами та їх об'єднаннями на всій території України.

Причиною, на яку посилаються органи Пенсійного фонду України, відмовляючи у виконанні судових рішень, є Постанова Кабінету Міністрів України від 8 червня 2016 р. № 365 «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам». Зокрема, пункт 15 «Порядку призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам», затвердженого даною постановою, відповідно до якого орган, що здійснює соціальні виплати, на підставі рішення комісії призначає (відновлює) таку соціальну виплату з місяця, в якому надійшла заява внутрішньо переміщеної особи. Суми соціальних виплат, які не виплачені за минулий період, обліковуються в органі, що здійснює соціальні виплати, та виплачуються на умовах окремого порядку, визначеного Кабінетом Міністрів України.

Таким чином виконання рішень судів ставиться в залежність від наявності підзаконного акту, в той час як відповідно до частини третьої статті 4 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» умови, норми та порядок пенсійного забезпечення визначаються виключно законами про пенсійне забезпечення.

Підкреслюємо, що йдеться про вразливу категорію осіб – пенсіонерів, які зареєструвались як внутрішньо переміщені особи, які мають на руках рішення судів про відновлення соціальних виплат та виплату заборгованості по пенсіях і роками чекають на повернення їм заборгованих виплат, що є для них єдиним засобом існування.

Також не можуть отримувати в загальному порядку пенсійні виплати та отримати заборговану пенсію за рішеннями судів, ухвалених на їх користь пенсіонери, які раніше проживали на непідконтрольній території, відмовились від довідки внутрішньо переміщеної особи та зареєстрували своє місце проживання на підконтрольній українській владі території.

Причина в тому, що порядок виплати пенсій особам з числа пенсіонерів, які були зареєстровані на непідконтрольних територіях і перемістилися з них та зареєструвались на підконтрольній українській владі території Урядом не

встановлювався. Єдиним нормативно-правовим актом, який на даний час дає можливість отримання ними пенсії є Постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2014 р. № 637 «Про здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам», якою, зокрема, визначено, що призначення та продовження виплати пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) за рахунок коштів державного бюджету та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування внутрішньо переміщеним особам здійснюються за місцем перебування таких осіб на обліку, що підтверджується довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи.

Отже, без реєстрації як внутрішньо переміщені особи зазначена категорія пенсіонерів не може реалізувати своє право на пенсійне забезпечення, що можна розцінювати як прояв дискримінації.

У підсумку навіть зареєструвавшись як внутрішньо переміщені особи, зазначена категорія громадян зможе отримувати поточну пенсію, але не заборговані виплати з тієї ж причини, що й інші пенсіонери з числа внутрішньо-переміщених осіб – через відсутність визначеного Кабінетом Міністрів України окремого порядку здійснення соціальних виплат, які не виплачені за минулий період (пункт 15 «Порядку призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 8 червня 2016 р. № 365).

Ще одна категорія осіб, які не отримують пенсій і заборгованих пенсійних виплат за рішенням суду – особи, які проживають на непідконтрольних територіях і не зареєструвались як внутрішньо переміщені особи. Їх також змушують зареєструватись як внутрішньо переміщених осіб для отримання пенсійних виплат, проте навіть зареєструвавшись вони не отримують заборгованих виплат з вищезазначених причин.

Звертаємо увагу, що відповідно до практики Європейського суду з прав людини ефективний доступ до суду, гарантований ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, передбачає виконання остаточних судових рішень без невиправданих затримок (див. «Імобільяре Саффі проти Італії», № 22774/93, § 66). Держава не може виправдовувати неможливість виконання судових рішень відсутністю належного фінансування (див. «Бурдов проти Росії», № 59498/00, § 35). Крім того, держава несе відповідальність за виконання судових рішень, якщо чинники, які затримують чи перешкоджають їх повному й вчасному виконанню, перебувають у межах контролю органів влади (див. «Юрій Миколайович Іванов проти України», № 40450/04, § 54).

Європейський суд з прав людини у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України» констатував, серед іншого, порушення Україною ст. 6 Конвенції та ст. 1 Першого Протоколу та зазначив, що неможливість домогтися виконання судового рішення на користь заявника є втручанням у його право на мирне володіння майном.

Отже цілком очевидно, що у разі не вирішення проблеми з виплатою заборгованих пенсійних виплат внутрішньо переміщеним особам, до Європейського суду з прав людини громадянами України буде направлено багато скарг.

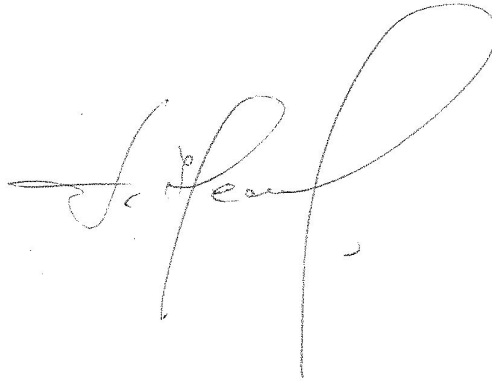
Ситуацію, що склалась могло б значною мірою виправити прийняття законопроекту про внесення змін до деяких законів України щодо права на отримання пенсій окремим категоріям громадян, реєстр. № 6692, розробленого за сприяння міжнародних організацій, зокрема, УВКБ ООН, Ради Європи, Норвезької ради в справах біженців та громадських організацій, який стосується виплати пенсій громадянам України, які залишилися на тимчасово окупованій території Донбасу, та вимушеним переселенцям.

На жаль зазначений проект закону майже два роки очікував свого розгляду в Парламенті і незважаючи на позитивні рішення профільних комітетів та неодноразові звернення до керівництва Верховної Ради України про включення його до порядку денного пленарних засідань не був розглянутий.

Вважаємо, що законодавче унормування проблем пенсійного забезпечення, які виникли в ситуації збройного конфлікту та тимчасової окупації частини території України є одним з першочергових завдань для наступного складу Верховної Ради України та просимо Вас включити зазначену інформацію у доповідь Голови Верховної Ради України про стан законодавчої роботи в парламенті, яка має бути виголошена відповідно до пункту третього частини першої статті 16 Регламенту Верховної Ради України

З повагою

Голова Комітету

Г.М. Немиря